

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un um. . 14 „
Pe o lună . 2.40 „

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inapo-
iază.

Jorga ca istoric literar.

De Sextil Pușcariu.

II.

Pentru Iorga, literatura unui popor nu este identică numai cu opera scriitorilor însemnați. Fără să-i lipsească cultul pentru personalitățile mari din trecutul neamului său; el are înțelegerea istoricului și pentru opera aproape anonimă a multelor condeie sărguicioase, care dacă n'au putut da vremii lor scânteia originalității, dacă n'au deschis drumuri nouă de gândire, au bătătorit și au lărgit căile pe care un neam întreg a putut ajunge la lumină. De aceea subtitlul cărții este „în legătură cu dezvoltarea culturală a neamului”, de aceea el se îndreaptă cu deosebită dragoste către cei mărunți care cresc în umbra celor mari, chiar când sunt coplesțiți de înrăurirea lor, de aceea în cartea lui epocile de decădere sau de tranziție nu sunt mântuite prin câteva șire, ci sunt studiate cu același interes care caută să descopere curente în naștere, mici flăcări ce pâlpăie încă sub spuză.

O deosebită atenție, simpatică pentru cămurile naive și ierfătoare pentru greșelile grosolane împotriva formei artistice, se dau acelor neînsemnați scriitori care pregătesc în țările române curentul de „europenizare”, prin apropiere de literatura apuseană, care se traduce, și prin depărtare treptată de cultura orientală.

„Pe când, înainte, Grecul, moștenitor al tradiției culturale a Elinului, era învățătorul Românului, acum fostul dascăl și fostul învățacel¹⁾ se găsește pe aceiași bancă de școală, ca ucenici modești ai unui profesor mai mare, ai profesorului european²⁾”. „Exodul către lumină, pelerinagiul către civilizație începea și, molipsindu-se de exemplul tinerilor, bătrânul Dudesco, încingându-se cu cele mai prețioase șaluri turcești, îmbrăcând blana cea mai călduroasă și mai rară, garnisându-și geamantanul cu cele mai răcoritoare șerbeturi de familie, porni în caleașca-i de Viena pentru a vedea și el „Parisul”³⁾”.

Dar lumina ce venea din apus avea o strălucire străină, iar patriotismul învățat dela Greci era o noțiune abstractă. Europenizarea țărilor române era mai mult o schimbare a felului de trai și a gusturilor, ea nu se întemeia pe un ideal și nu putea deveni sămânța renașterii noastre naționale.

Abia când prin porțile care se deschideau tot mai mult spre lumina apuseană,

¹⁾ A se observa acest „ardelenism” (românizarea cuvântului german „Lehrling”) la Iorga, care nu se sfiește a introduce în scrisul său, alături de cele mai cunoscute neologisme, provincialisme perhorescate de școala dascălilor pedanți, deopotrivă din graiul colorat al Moldovei sale, ca și din Ardeal pe care'l cunoaște atât de bine. Astfel se explică de ce limba lui e atât de bogată, de ce, bunăoară, în Dicționarul Academiei se găsește adesea cuvinte ilustrate cu o singură citație, din Iorga.

²⁾ Ist. lit. sec. XVIII-lea, vol. II, pag. 8.

³⁾ Ibid., 44.

scâlțați în lumina aceasta, apărură apostolii mari ai romanității noastre, încălzind sufletele cu graiul lor entuziasmat, abia atunci ne-am renăscut ca popor unitar prin origine și aspirațiuni.

Acestor apostoli deci, care dacă n'au făcut literatură propriu zisă, au făcut mai mult decât atâta, au învățat pe Români pentru totdeauna a fi mândri de numele ce-l poartă și a-și iubi limba lor, lor le dedică cu drept cuvânt Iorga un studiu amănunțit. „Epoca lui Petru Maior” e titlul unui volum întreg și în el se studiază activitatea într'adevăr vastă și înălțătoare a marilor scriitori ardeleni. Cu foarte multe amănunte nouă — cetiți bunăoară istoricul Lexiconului de Buda — cu caracterizări minunate și cu căldura cercetătorului răpit de subiectul studiului său.

Și apoi urmează descălecatul lui Lazar.

Acesta e prezentat într'o lumină nouă. Nu numai ca întemeietorul școlii românești, ci ca întâiul îndrumător al neamului său. Din analiza amănunțită a „Povătuitorului” său, putea ghici cât de imbelșugat a fost sămânatul ideilor sale nescrise, cât de mare a fost influența directă pe care, prin personalitatea sa marcantă, a avut-o asupra elevilor săi.

În vechile chilii dela Sf. Sava nu s'a întemeiat numai un așezământ, în care de-acum înainte se puteau învăța românește, ci acolo s'a desfășurat activitatea întâiului dascăl român în cel mai frumos înțeles al cuvântului. Opera lui nu a rămas scrisă decât în mică parte, dar ea a trăit prin elevii săi. Și dacă dl Gaster susține⁴⁾ că meritul lui Lazar consistă în faptul că a avut pe Eliade de elev, această afirmare — care e adevărată numai dacă o intervertim, — ne arată cât de peste puțință îi este unui străin a scrie o istorie a literaturii noastre, cât de multă pătrundere în sufletul românesc și cât suflet înțelegător se cere, pe lângă erudiție, dela cel ce vrea să scrie o astfel de lucrare.

Aceste calități le are Iorga în măsură mare: Înțelegerea, din punct de vedere românesc, a adevăratelor valori, a sămănătorilor de idei. De aceea el va urmări opera admirabilă, lipsită de orice podoabă a dascălilor ardeleni, care după Lazar au pregătit pe bărbații mari ai României, dându-le cultura inimii și învățându-i, prin exemplul lor, chiar să jertfească tot pentru națiunea lor.

Întâia oară găsim într'o istorie a literaturii române dându-se locul care li-se cuvine marilor îndrumători ai poporului nostru, lui Mihail Kogălniceanu și lui Gheorghe Barițiu, întâia oară se analizează, pe lângă opera pur literară și cea de apostoli ai adevărului, la unii scriitori, precum e Nicolae Bălcescu și alții.

Și aici voi deschide un parantez.

Iorga nu este numai un scriitor al is-

⁴⁾ Rumaenische Literatur, in Gröbers Grundriss der romanischen Philologie, tom. II (1908), pag. 370.

toriei literaturii poporului său, ci este însuși una dintre cele mai mărețe figuri ale literaturii noastre contemporane, de un deceniu și mai bine el este îndrumătorul generației tinere. Cel ce-l va studia vre-odată din acest punct de vedere, va constata că Iorga, care în tinerețe trecuse pe la socialiști, un timp oarecare rămâne maimult sau mai puțin încătușat de ideile generoase ale acestei grupări, că numai încetul cu încetul prinle rădăcini tot mai adânci în solul național și că în sufletul său se petrece învingerea ideii naționale fără nici o rezervă, jertfind orice tentațiuni din partea ademenitoarelor glasuri lăuntrice de searbădă umanitate și utopică, egală îndreptățire, abia atunci când începe să studieze scrisul marilor, săi înaintași întru îndrumarea neamului⁵⁾. Sfaturile ce le dă aci înaintea poporului său se leagă direct de vederile largi ale unui Kogălniceanu și Bălcescu, une-ori de ale dlui Maiorescu și foarte adesea de ale lui Eminescu. Chiar și cu Gheorghe Lazar se întâlnește une-ori, mai ales atunci când vrea să țină pe tineri la școlile din țară, arătându-le că străinătatea nu-i bună pentru ori-și-cine și aduce foloase numai celor pregătiți pentru ea.

Dela 1821 — mai bine zis, cam pe timpul acesta — începe epoca nouă a istoriei literaturii noastre. De aci înainte nu numai numărul scriitorilor noștri, crește, dar și datele asupra lor devin mai bogate și prin apariția întâielor reviste și foi periodice, este cu puțință să urmărim dezvoltarea lor treptată. De aceea o scriere despre literatura română deveni istorică și cu privire la urmărirea cronologică a dezvoltării ei.

Din punct de vedere teoretic, aceasta e singura cale firească de a scrie istoria unei literaturi și cea mai ideală formă a istoriei literaturii e cea de anale, stabilind an de an evoluțiunea literară a unui popor. În practică însă lucrul acesta e foarte anevoios și are marele desavantaj de a păcătuși împotriva unității, de a sfâșia în părțile mici imaginea pe care cetitorul trebuie să o câștige despre ființa și activitatea scriitorilor.

Defectul acesta care nu-i al autorului, ci al metodei, se observă și în cele trei volume din urmă ale lucrării lui Iorga. Din ele vedem, e adevărat, întâia oară, cum s'a dezvoltat în timp literatura noastră, care a fost partea fiecărui scriitor la nașterea deosebitelor curente și la dezvoltarea diferitelor grupări și reviste, dar dacă voim să ne reconstruim în minte figura

⁵⁾ La 1903, când apăruse în „Luceafărul” un articol iscălit de U. T. Mihailescu, în care se făcea haz de „zidul chinezesc” cu care se încunjură poezii naționaliste față de poezia decadentă a apusului, Iorga scria (Semănătorul, II, 498): „În viața mea n'am văzut, nu la un tânăr de dincolo, dar la un gazetar semit de dincoace, atâta furie zadarnică și atâta neînțelegere absolută față de curentul, despre justificarea și folosul căruia n'am, la o vârstă ceva mai matură și după o cugetare ceva mai îndelungată decât a dlui U. T., nici cea mai mică indoială”.

cutării scriitor, întregă, nu sîntem în stare s-o facem.

Și fiindcă orice chestiune metodică e vrednică de urmărit, să-mi fie îngăduit a spune aici, că în cursurile mele de istorie a literaturii române am adoptat și eu sistemul cronologic, fără însă a aduce consecvența la extrem — e mai bine a fi folositor decât consecvent — ci, de câte ori, în dezvoltarea literară se ivește pentru întâia oară un scriitor nou de valoare, mă opresc la el, căutând să-i stabilesc locul și să-i schitez personalitatea întregă, anticipând știrile necesare din activitatea lui posterioară și revenind la datele anterioare din viața sa. Făcând aceasta mă gândesc la cel ce-și aluneacă privirea pe un cer înstelat de vară, căutând să cuprindă pe retină spațiul întreg de de-asupra sa. Când însă un meteor intrerupe liniștea fixă a tăriei, ochiul îl va urmări cum trece pe cer până se stinge. Un fel de meteori sînt și scriitorii ce luminează câmpul literar, unii mai luminoși, alții mai puțin strălucitori, și e firesc ca zăbindu-i să nu-i pierzi din ochi până dispar.

Sistemul acesta e cu atât mai ușor practicabil, cu cât în literatura noastră cei mai mulți scriitori sînt cu totul copiii generațiunii lor, iar generațiunile sînt scurte și se înlocuiesc una pe alta cu repezițiunea caracteristică întregii noastre dezvoltări culturale de un veac încoace. Vedem doar în zilele noastre cum cinci sau zece ani deosebitori în vrăsta oamenilor ajung pentru ca să-i așeze în două generațiuni deosebite, cum bărbați de patruzeci de ani aparțin adesea cu toate năzuințele lor și cu întregul lor de fel de a fi generații „bătrâne”.

Luati bunăoară exemplul lui Asachi. El care își trăise traiul de scriitor încă pe timpul generației lui Kogălniceanu, apucă chiar și mișcarea Junimei dela Iași. De ce interes poate fi însă revenirea mereu asupra scrierilor lui, care se nasc ca anahronisme, când tot interesul nostru trebuie să fie concentrat asupra grupărilor dela

Dacia literară sau Propășirea și mai târziu dela Convorbirile literare? Sau luati pe Alexandrescu. El a strălucit ceva peste un deceniu; tot ce scrie în urmă poartă timbrul unui neconținut deliciu. Chiar Eliade, care a știut să atragă luarea a-minte obștească asupra sa până la moarte, poate fi tratat întreg în capitolul care se ocupă cu generația pe care el o conduce. Din momentul ce Kogălniceanu se desparte de el, fiindcă ideile lor nu mai încap în aceeași ramă, a început generația nouă, iar Eliade deși rămâne interesant până la moarte, e un rătăcitor care-și reneagă chiar ideile lui sănătoase de mai înainte⁶⁾.

Iorga e întâiul care într-o istorie a literaturii române dă atenția cuvenită revistelor și publicațiunilor periodice. Întâia oară se urmărește activitatea rodnică, și atât de frumoasă a „Foi pentru minte, inimă și literatură”⁷⁾, a gazetelor politice din jurul anului 1848, a „Bucovinei” Hurmuzăcheștilor și chiar și a foilor umoristice și satirice, cu ocazia cărora se revindecă un loc în istoria literelor române unor talente, ca N. Orășanu ș. a. În general, Iorga scutură vâlul uitării de pe câteva nume, care merită o soartă mai bună, cum e bunăoară N. Istrati și G. Baronzi. Dacă însuflețirea lui pentru opera acestor scriitori e poate mai mare decât a multora dintre noi, nu-i mai puțin adevărat că lor li-se cuvine mai multă atențiune decât unui Aricescu, M. Zamfirescu și alții, pe care cutare autor de manuale școlare i-a ridicat la înălțimi nemeritate.

Cu sufletul său accesibil pentru fru-

⁶⁾ O foarte interesantă încercare de a împărți istoria literaturii în generații — însă deosebindu-se de Ottokar Lorenz — a făcut în urmă Friedrich Kummer, în a sa *Deutsche Literaturgeschichte des XIX. Jahrhunderts*, Dresden, 1909.

⁷⁾ Cât de frumos și de adevărat caracterizează Iorga pe sufletul acestei foi, pe Gh. Barițiu! „Serisul lui Barițiu, așa de imbelșugat, a fost practic și trecător: el a fost ca acea parte din apa cerurilor, pe care pământul o înghite fără a mai da riuri vecinice, dar din care se înalță, pe câmpiile de catifea verde și de aur palid, hrana miilor de oameni, care adesea uită să mulțamească”. *Sămănătorul*, III, 290.

mos, Iorga a știut descoperi și în opera celor mititei fragmente vrednice de relevat și în privința aceasta, cărțile lui devin aproape un fel de antologie, salvând pentru generațiile următoare câteva mărgăritare, cu care astfel ar rămânea îngropate în volume ce nu se mai cetesc. Și ca și în volumele precedente, el știe caracteriza în câteva linii — cetiți bunăoară cele ce se spun despre Depărățeanu — partea originală și nouă cu care fiecare contribuie la dezvoltarea scrisului românesc.

Dar trebuie să încheiu, căci intenția mea n'a fost să fac analiza cărților lui Iorga.

Aceste cuprind de bună seama și greșeli. Greșeli inevitabile — și erori evitabile. De sigur, dacă Iorga ar fi avut mai mult răgaz, dacă și-ar fi luat mai mult timp și ar fi început cu publicarea numai după terminarea manuscrisului, ar fi putut rectifica unele scăpări din vedere. Se vor găsi totdeauna critici binevoitori care le vor aduna, fericiți că găsesc pete de umbră în soare⁸⁾. Mie mi-se pare însă că Iorga ar păcătui împotriva rostului său pe această lume, dacă ar scrie altfel decât s'a obicinuit. Când Dumnezeu ți-a dat o minte atât de luminată, fără să-ți hărăzească decât viața scurtă a tuturor muritorilor, e păcat să te oprești în opera ta creatoare și să pierzi săptămâni și luni cu colationarea unui text și cu controlarea unei date. Aceste lucruri le pot face sutele de muncitori harnici, corecți și pedanți, dar incapabili de a produce din sine, zecii de profesori — chiar universitari — geloși de bunul lor renume, care „în viața lor n'au pus o temelie, n'au spart o stâncă și nu s'au luat la trântă pentru știință, ci au lărgit numai căile, cei care vorbesc totdea-

⁸⁾ Semnalez pentru amicul Il. Chendi următoarea notomadă, care ar merita să fie „exploatăată”. La pag. 242 din vol. II a *Ist. lit. în veacul al XIX-lea*, vorbinduse de Shakespeare se spune în nota din subsol că s'a „născut la Miskolez, în ziua de 1 Ianuar 1809”. Un critic binevoitor nu e dator să treacă semnul carel trimite la notă, cu patru șire mai jos, după numele lui Mány!

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“

Educătorul țărănimii.

De Vasile Savel.

Am o deosebită stimă pentru oamenii care și-au putut înjgheba o bibliotecă, sau pentru aceia, care au știut să păstreze depozitul de cărți, moștenit din părinți.

Dar a devenit aproape o raritate la noi — când se întâmplă să se găsească — păstrarea hârtiilor și a cărților pe care au visat părinții noștri și fiii n'au știut niciodată să dea însemnătatea cuvenită celei mai frumoase averi ce le rămânea.

Antievarii stau însă la pândă, și cărțile vechi sunt pentru dâșii monedă sunătoare.

Pe unde am trecut, eu n'am văzut bibliotecă în casele dela noi. O tradiție culturală nu avem. Respectul cărții, al gândului scris, era necunoscut în țara noastră, căci scrisul era luat drept o petrecere a unor perde-vară și din istoria noastră am învățat că mulți boeri aveau bibliotecă vaste, rafturi uimitoare, în care odihneau cărți de carton, sărmane imitații de cărți, mobilă inutilă, pe spatele cărora erau tipărite în litere aurite titlurile unor opere literare, filozofice, ori științifice celebre și astăzi în literatura universală. Trebuiau mă rog să pară culți adevărați urmași ai cronicarilor.

Spuneam acestea unui coleg din școala primară astăzi învățător, pe care l'am întâlnit după atâta curgere de vreme, într-o vacanță, și îi adu-

ceam felicitări pentru „Casa de cetire” ce-o înființase spre folosința sătenilor.

Cuvintele mele îl înseninară și luându-mi mâna mi-o strânse cu prietinie.

Dar nu ai făcut decât o faptă bună, îi spusei; nu-ți aduc laude pe care nu le meriți, de aceea...

— Știu, îmi răspunse el, dar vezi, biblioteca asta mică pe care am făcut-o cu mari greutăți, mi-a atras toată nemulțumirea stăpânului moșiei.

— ?

— Nu-i place dlui Tontea și pace! Dumnealui e în contra literaturii românești, scrisă de cei mai buni scriitori ai noștri și e cu desăvârșire împotriva literaturii scriitorilor în viață...

— Poate n'a cetit nimic din ei?

— De cetit îi cetește, de asta sunt sigur, dar îi urăște fiindcă și el vrea să fie scriitor și n'are bietul sămânță de talent...

— Invidia neputinciosului, atunci.

— Tocmai așa. Cuvântul e potrivit. Să-l vezi ce a făcut aici. Intr-o sărbătoare, pe când trecea răsturnat în caleasca lui și privea de sus sătenii care-și scoteau pălăriile în fața lui, zări pe unul pe prispa casei, cu o carte în mână, cetind familiei și pretinilor. Toți îl ascultau pe cetitor sorbându-i vorbele. Boerul porunci vizitiului să oprească și să coborî, tăind drumul drept la cei ce ascultau, roată, cele scrise la carte. Smulse cartea din mână „cărțurarului” și după ce o răsfoi o puse în buzunar cu un zâmbet de dispreț:

— Cetiți povești prostilor!... Duminecă după amezai să fiți toți la mine în curte, c'am să vă arăt eu ce trebuie să cetiți.

Oamenii rămaseră înspăimântați. Intr'un suflet alergară la școală și mă întrebă dacă n'au

să fie cumva închiși. — „Cătați-vă de treabă oameni buni, le-am spus eu, nu vă închide numai pentru atâta” Și pe jumătate liniștiți, au plecat la vetrele lor.

Duminecă m'am dus și eu la curte că eram poftit. Tot satul era în păr. Nevestele veniră cu copiii de țată la sân. Incepuse să-mi fie și mie teamă. În sfârșit boerul apărui în ceardac și cu o singură mișcare toți își scoaseră cușmele din cap.

Di Tontea aruncă o privire mulțimei, apoi se așeză la masa anume pregătită și feciorul îi aduse o sticlă de apă și un pahar. Nervos boerul duse paharul la gură și sorbi câteva înghițituri. Feciorul se dăduse îndărăt la spatele lui, la câțiva pași — o distanță respectuoasă.

După ce tuși de vre-o două trei ori, vorbi: „V'am adunat să vă cetesc mai multe capitole din câțiva autori celebri.”

Deschise o carte groasă luxos legată.

Acuma ascultați, vorbi iar: **Maxime din Schopenhauer.**

Incepu să cetească.

Sătenii se întrebau în șoapte, nedumeriți: Maxim din Șopănhău? și nu înțelegeau boabă din ceia ce cetea boerul, să-i tai și să presări sare pe ei.

Ceti el cât ceti, pe urmă închise cartea și deschise alta. Acelaș glas răsună din nou: **Filosofia popoarelor.** O închise și pe aceea și deschise pe urmă pe Kant, Wund, Spencer, Comte, Rousseau, Spinoza, Bruno, cetind din fiecare. Dar nu-l mai asculta nimeni. Feciorul adormise în picioare la spatele lui.

Țăranii priveau cu milă la dânsul, și neve-

una limba cea mai frumoasă, așa cum au învățat-o cu multă abnegație, fără s'o strice și fără c'o îmbogățească⁹⁾).

Lucrarea aceasta a lui Iorga — cu nerăbdare îi așteptăm continuarea — este *întâia* Istorie a literaturii române, căci ceea ce s'a scris înainte sânt numai încercări mai mult sau mai puțin isbutite. El e întâiul care întrunește în sine toate condițiunile necesare pentru un istoric literar român: cunoștințe temeinice, putere de muncă, pricepere profundă istorică însemnată cu un gust fin artistic, cultură universală, iubire pentru subiect și talent deosebit în a caracteriza epoci și personalități, în a reconstrui imagini din trecut și a le evoca într'o formă caldă și poetică.

Cercetări viitoare vor rectifica erori, vor completa câte o lacună, vor schimba ici și colo câte-o aserțiune. De aci înainte se va putea servi și o istorie literară mai puțin erudită, mai pe înțelesul tuturor, dar ori cine va face încercarea aceasta va trebui s'o împistriteze cu citații multe din opera lui Iorga, care va rămânea temelia oricărei cercetări literare viitoare.

„Muncă zadarnică”. Sub titlul acesta „Olteanul” dela Făgăraș publică în numărul său din urmă un articol în care amintește și de conflictul ziarului nostru cu unii membri ai comitetului național.

„Olteanul” își încheie articolul cu declarația: „Nu voim prin articolul de față nici să aducem injurii „Tribuniștilor”, nici să glorificăm partidul național-român, căci și unii și alții fiind oameni sânt supuși patimilor și viciilor omenești”.

Declarația aceasta nu împiedecă însă pe autorul articolului să prezinte conflictul acesta în lumină falsă, mai ales în ce privește atitudinea ziarului nostru. „Olteanul” zice anume:

„Răsboiul jurnalistic a pornit din palatul

⁹⁾ Rudolf Hans Bartsch, *Zwölf aus der Steiermark*, pag. 43—44.

stele, una câte una plecără, să gătească cina de seară.

Incepea să amurgească și abia atunci îi slobozi pe oameni, spunându-le că asta-i adevărata viață,ăștia snt scriitori, nu acela din care citea „cărțurarul” și din care nu poți alege nimica. Mie, îmi dădu o listă lungă și-mi porunci să comand dela librării toți filosofii lumii, ca să desțept sătenii.

— Acuma plecați, proștilor, le spuse după aceea, și cu asta își isprăvi cuvântarea.

Sătenii răsufară ușurați. De plecat; plecără nu-i vorbă, tot așa de proști, precum veniseră. Țineau minte un singur nume: **Maxim de Șopănhău**. Și de atunci așa-i zicea boierului tot satul¹⁾.

Din vorbă în vorbă, ajunserăm la școală.

Servitorul cum ne văzu, aleargă înspre noi, cu un bilețel, pentru mine.

După ce rupsei plicul cetii:

Auzind de venirea Dvoastră la noi, ne-am simți foarte onorat de prezența dlui..., la dîneu.

T o n t a.

Cum era tocmai ceasul „dincului”, m'am executat.

M'a primit în cabinetul său de lucru. O vastă

„Tribunei” din Arad, sulevând chestiuni cu tendințe de a îngropa cinstea și autoritatea multor bărbați cu vază și cu trecere în societatea românească. Pornirea *rebelică* a „Tribunei” în contra partidului național-român, amenințându-l cu distrugerea, ori nerecunoscând chiar existența aceleia — ne este cunoscută...”

Câte afirmații, atâtea neadevăruri. Se pare că și autorul articolului face parte din școala veche, din care au ieșit și o seamă dintre frunțașii noștri de azi: școala celor cari nu cetesc nimic românește, dar iau parte la orice discuție și judecă și condamnă.

Dacă autorul articolului din „Olteanul” ar fi cetit ceea ce a scris „Tribuna” n'ar scrie azi caraghioslăcuri ca, spre pildă, amenințarea de a distruge partidul național-român! Afirmațiile aceste mincinoase să le lase „Olteanul” în grija organului autorizat și a directorului Goldiș, atât de meșter în intrigi și calomnii.

„Olteanul” să și continue numai munca de luminare a poporului și să n'o doară capul nostru. Și, dacă n'o știe, să iee la cunoștință că ziarul nostru n'a atacat niciodată partidul național-român, al cărui cel mai sincer luptător a fost și va fi întotdeauna; n'a atacat nici odată comitetul național român, ci a cerut numai primenirea unei corporații în care s'au vârit oameni cu gânduri perverse și ținte inavuabile. N'a combătut nici odată partidul național-român, ci, arătând că nu se lucrează în deajuns, a cerut în locul veșnicilor hotărâri cari nu se execută — muncă pozitivă. „Tribuna” a cerut să se lucreze și de aceea a fost timbrată ca tradatoare din partea celor cari n'au nici *dorul*, nici *capacitatea* de a munci.

Slavă Domnului, Vasile Goldiș și cei câțiva ortaci ai lui nu snt nici comitetul național, și cu atât mai puțin partidul național.

În curînd se vor deschide și ochii celor cari azi snt orbiți de patimă.

Obstruarea indemnității. Discuția proiectului de buget continuă. În afară de bugetul cultelor, mai rămâne discuția bugetului ministerului de justiție și de finanțe, cari până la 1 Iulie nu se va termina. Aceasta a și indemnizat guvernul să ceară o nouă indemnitate bugetară, de o lună, pentruca imediat după votarea bugetului camera să poată începe discuția reformelor militare.

Votarea indemnității bugetare de data aceasta nu va merge așa ușor. Partidele opoziționale se pregătesc la obstrucție violentă împotriva indemnității.

Președintele partidului independent, Justh Gyula, a declarat unui redactor că, deoarece planul guvernului e să profite pentru discuția reformelor militare de lunile de vară când deputații de obicei snt ocupați acasă cu economia lor, — datorită opoziției e să opună acestui plan cea mai îndârjită opoziție. Partidul lui va porni obstrucție împotriva indemnității bugetare, amânând reformele militare până la toamnă.

Adică, amenințările premierului nostru cu alegeri nouă se pot împlini...

Din Cameră. Discuția pe articole a bugetului cultelor s'a terminat azi. Măine se va începe discuția bugetului ministrului de justiție.

Contele Károlyi și cooperativele din România.

Am amintit în unul din numerele noastre trecute despre vizita făcută de contele Károlyi Mihály băncilor populare din România.

Iată ce citim acum în ziarurile din țară despre impresia ce-a primit-o neîmpăcatul nostru dușman despre țara „Valahilor”:

Banca populară „Stejarul” și obștea „Comana” și-au sfințit drapelul comun, al cărui naș a fost dl Fotin Enescu, directorul general al casei centrale și băncilor populare și cooperativele sătești. Delegații, cu drapelurile respective a 23 obștii și bănci din comunele învecinate, au venit din ajun, spre a lua parte la această solemnitate.

Comana era frumos pavoazăată, iar sătenii cu toții în haine de sărbătoare și fiecare cu cocarde naționale pe piept.

Sediul băncei, al Obștei și cooperativei de consum, era împodobit cu ghirlande, tricolorul național și portretele Sveranilor.

Dimineața, toți delegații și membrii obștei s'au întrunit la sediu. Din partea casei centrale se aflau de față dnii controlori Bistreanu, Gădeci, Popescu, Popa și Belgun. Erau deasemenea de față dl subinspector silvic Aurel Dumitrescu, protoereul județului C. Săndulescu, dnii Al. G. Păru, sufletul mișcării cooperative din județul

numai să și poată întinde dintr'odată brațele în rafturi și să cuprindă în ghiarele lui volumele, să și poată duce ori unde, vasta lui bibliotecă.

— Văzând că nu-i spun nici o vorbă, mă întrebă:

— Mi-se pare că sunteți ziarist?

— Da...

— Ei bine, iată ce cred eu despre ziaristi, și se și repezi la un raft din bibliotecă.

Credeam că se învârte casa cu mine, ca păpușa pe care o aveam în față era un papagal ajuns la ultimul grad de civilizație. Gesturile lui de maimuță mă uimeau, vorba lui pitigăiată îmi făcea rău; în toată figura lui avea ceva respingător, era odios, și fruntea lui mică, dovedea cu prisosință că am în față un creștin, care nu știe să lege două vorbe, fără să alerge la autori...

Nu știam cum să scap de parodia aceasta a ființei omenești, când îmi veni în minte o idee:

— Să vedeți ce spune Lombroso, îi zisei, mă duc să vi-l aduc...

Dintr'o săritură am fost la ușă și într'un sufler am alergat la vechiul meu coleg de școală, lăsând pe marele savant, să și continue fără mărturia mea, acrobația aceasta „intelectuală”.

Și de atunci mă gândesc cu groază, la acești nefericiți, care își închipesc că e de ajuns să aibă o bibliotecă, ca să fii savant...

Fiți cu atenție la firmă!

GYULAY KÁROLY

Atelier de fotografii artistice,
— — **de primul rang.** — —

TIMIȘOARA, Józsefváros, Hunyady u. 5.

— — (Lângă Casina „Déavidéki.”) — —

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noul în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Ceice se provoacă la anunțul din „Tribuna” capătă 10% rabat. Fiți cu atenție la firmă.

nostru, dsoara și d. Vurtejanu, învățător pensionar și inițiatorul înființării băncii din Comana, precum și numeroși membri din împrejurimi.

La orele 9 și 30 dim., sosesc cu automobilul din București d. Fotin Enescu, directorul casei centrale, însoțit de contele Mihály Károlyi, deputat ungar, și d. Emeric Leitzeb, director în ministerul de agricultură din Budapsta, veniți anume în România ca să studieze organizarea cooperativelor și în special a obștilor noastre sătești. Oaspeții unguri vizitaseră cu o zi înainte, sub conducerea dlui controlor agronom Bistreanu, și obștile din Vărăști-Obedeni, Sintești-Cristești și Dărăști-Ilfov.

Primiți cu urale de mii de țărani, ei au trecut la sediul băncii și obștei, a căror organizație administrativă au cercetat-o în amănunțime.

Delegații unguri au rămas încântați de excelența organizație, precum și de puternicul avânt luat de mișcarea cooperativă română.

Contele Károlyi a mulțumit în limba franceză cooperativelor din Comana și a felicitat pe d. Fotin Enescu, directorul casei centrale. A adăugat că, din punctul de vedere al cooperativelor la sate Austro-Ungaria abia acum se încearcă să imiteze exemplul României.

Dela sediul obștei „Comana” la orele 10 și jum. dim. asistența, numărând peste 2 mii persoane, pornește în ordine la mănăstirea Comana, unde se începe oficierea serviciului divin de către protoereul Săndulescu, ajutat de preoții G. Niculescu și D. Stoenescu. Sunt de față și elevii și elevele școlii, în frumoase costume naționale, cu stegulețe tricolore în mână. Corul școlii, sub conducerea învățătorului Cristea Popescu, a dat răspunsurile.

După terminarea slujbei religioase, d. Fotin Enescu, nașul drapelului, l-a încredințat pe acesta în mâinile bătrînului preot Ioan Niculescu, președintele obștei, spunându-i să-l ducă tot înainte și cu onoare, astfel cum a condus obștea până de prezent, ca să fie lăsat urmașilor ca pildă statornică a calităților sale de om einstit, inteligent, muncitor, om de caracter și bun cooperativ. Preotul I. Niculescu, mișcat până la lacrimi, declară că primește cu mândrie acest simbol al unității lor cooperativă, și că va ști să fie pilda cea bună celor ce le vor urma.

Contele Mihály Károlyi, foarte impresionat de solemnitatea și însuflețirea acestei manifestațiuni, vorbește cu căldură de cooperativă română, ea de o adevărată minune. Roagă asistența să nu vadă în el pe un Ungur, ci pe un entuziast cooperativ.

Spune apoi, că tot ce a văzut în țara noastră de câteva zile, la băncile și obștile arendare, sunt lucruri uimitoare și fac cinste și ifală țării și neamului românesc.

Cuvântarea a fost rostită în limba franceză și apoi tradusă în românește de d. Enescu.

După aceasta s'a făcut țintuirea drapelului. S'au bătut 18 ținte cu numele persoanelor mai de seamă, între cari și cei doi delegați unguri, cari au primit cu multă mulțumire să poarte la butoniere cocarda tricoloră.

Dela mănăstire, asistența, în frunte cu elevii ce intonau „Deșteaptă-te Române”, s'a îndreptat spre școală, unde a continuat serbarea.

D. V. Anastasiu, administratorul agronom al obștei, a făcut o succintă dare de seamă a mersului celor trei cooperative din Comana, relevând progresesele realizate.

Țăranul Stan Costache Stoica, președintele obștei și băncii populare „Regele Carol”, dl. Giurgiu, salută pe oaspeții unguri, cari au venit să ia pildă din mișcarea cooperativă a Românilor. Vorbește de importanța cooperativelor și se simte mândru că țările vecine au început să ia dela noi exemplul. (Urale).

Contele Károly și dl Leitzeb au strins mâna și felicitat pe țăranul Stoica.

Dl Atanase Bârleanu, învățător, vorbește despre obștea din Măgura, arătând că piedecile

puse de cămătari i-au dat și mai mult imbold la muncă și că i-a asigurat astfel reușita de care se bucură azi.

Țăranul Marin Buduru, președintele obștei din Onești, arată foloasele ce le aduce băncile și celelalte tovarășii sătești.

Dl A. G. Petru, în numele reprezentanților celor 23 bănci și obști participante la serbare, arată puterea crescândă a cooperativelor în Vlașca. Mulțamește conducătorilor din Comana, cari au dat dovadă de puterea de voință aromânului. Exprimă apoi recunoștință dlui Fotin Enescu, pentru sprijinul atât de puternic ce Casa centrală dă avântului economic al țărânilor noastre. Li pare bine că ceilalți cooperatori recunosc meritele administratorilor din Comana.

Relevă apoi silințele ceși dă Casa centrală pentru întărirea celor slabi prin forțele unite ale tuturor până ce va veni vremea ca toate cooperativele să se ridice prin propriile lor puteri.

Spune că trebuie să ne măgulim prezența vizitatorilor străini, cu atât mai mult cu cât cuvintele lor de laudă ne îmbărbătează în lupta pentru ridicarea poporului din nevoi.

După aceasta dl Enescu primește situațiile scrise de operațiunile la zi a celor 23 bănci și obști reprezentate, informând pe delegații Károly și Leitzeb de mersul lor crescând.

Solemnitatea terminându-se, în trăsuri și pește 30 de căruțe împodobite, în frunte cu automobilul, oaspeții unguri și persoanele invitate s'au dus în pădure, vestita pădure Comana — la punctul zis „Fântâna eu nuc”, unde a avut loc banchetul oferit de societatea de consum din Comana. Au luat parte în total 150 de persoane.

Seria toastelor a deschis-o dl Enescu. Au urmat apoi contele Károly, protoereul C. Săndulescu și alții.

La orele 3 banchetul s'a sfârșit. Contele Károly și dl Leitzeb, după ce au mulțumit de primirea făcută, și-au luat rămas bun și, însoțiți de dl controlor Bistreanu, s'au înapoiat cu automobilul la București.

O zi școlară în Arad.

Arad, 19 Iunie 1911.

Eri a avut loc festivitatea încheierii anului școlar la Seminarul diecezan și la școala de fete din Arad.

Din acest prilej s'a săvârșit un Te Deum în Catedrală, celebrat de P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, protosinodal, cu asistența preoților.

La ora 11^{1/2} s'au intrunit toți elevii Institutului Teologic și a Școlii normale în sala festivă a seminarului.

Intre public am remarcat pe dd. Ilie Trăilă, din Oravița, Dr. Nicolae Oncu, Vasile Papp, Sever Bocu cu doamna ș. a.

A intrat apoi corpul profesoral, în frunte cu directorul seminarial, P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, care le-a ținut elevilor o foarte călduroasă și părintească alocuțiune.

Le-a amintit de chemarea frumoasă și înaltă ce au ca îndrumători ai poporului nostru.

Au fost vremuri, a zis, când nu aveam școli, când prin lege am fost excluși dela cultură, prin lege eram declarați declăcași. Tot ce aveam, era un altar, la care slujea un preot simplu după înfățișare, dar cu o tărie de credință nemărginită și cu un suflet de oțel. În acele zile aveam puțini brăzdători, puțini advocați, intelectuali și totuși am putut înfringe viforele vremii.

Elevii institutelor noastre modeste au fost aceia cari, adăpați la isvorul de lumină și iubire de neam a marilor dascăli dela începutul veacului al XIX-lea, au aprins întâia oară scântea culturii românești pe aceste plaiuri. Nu cu „congruă” însă nici cu „ajutoare învățătoarești”. Du-

ceți cu voi, cei cari plecați, duhul sălășluit aici, al nemuritorului Tichindeal și Moise Nicoară.

Mulțamește corpului profesoral pentru munca grea ce au săvârșit-o și le dă binecuvântarea elevilor.

Cuvintele P. C. Sale au impresionat adânc atât pe elevi cât și asistența. Cei prezenți l-au felicitat pe P. C. Sa și corpul profesoral.

După amezzi la ora 4, a fost festivitatea încheierii anului la școala de fete.

Un public frumos, mai ales damele din societatea aradană au luat parte. Corul elevelor, de sub conducerea măestrului Trifu Lugojan, a delectat publicul cu mai multe bucăți, cari au fost punctele cele mai atrăgătoare din program. S'a cântat „Cereșule împărat”, „Pe apă” de Weber, „Clopotnița de Mai” de Mendelsohn, „Ce te legeni codrule” de I. Vorobchievici și marșul „Timp frumos”. S'au declamat poezii de Vlăduță, Coșbuc și Goga, corect și frumos de elevele Zena Magoș, Sabina Oprean, Marta Pinciu și micuța Hortensia Trailescu. Sub conducerea profesoarei de pian d-soara Pipoș, s'au cântat la pian câteva piese bine executate de elevele Maria Trăilă, care a cântat frumos un vals de M. Nicoară „Echo”; Alexandrina Muntean tot un vals de L. Streabog; Silvia Țăran și Maria Cure o piesă de salon de R. Einlenberg; Veturia Mladin, Ofelia Balatescu și Letiția Cotoiu au cântat la șeșe mâni o frumoasă „Ardeleană” de I. Mureșan; Sabina Oprean un „Menuet” de Hayden și Veturia Mladin, a doua oară, frumos, fantezia „Carnaval de Venise” de O. Schmidt.

Terminându-se festivitatea, P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, care a prezidat serbarea, în calitate de comisar consistorial a adus cuvinte de laudă elevelor pentru frumoasele lor prestațiuni.

A relevat și chestia zidirei școlii de fete, a cărei realizare, e o datorie, ce trebuie să animeze pe fiecare român, careși dă seama de importanța extrem de mare a acestei școli, unde se muncește cu temei și se fac progrese așa de frumoase. Aduce omagii acelu suflet de aur, mecenatul Vasile Stroescu (asistența se ridică în picioare) acel mare spirit înțeleghător, care știe ce-i trebuie mai ales unui neam. Aduce mulțămitele sale și Reuniunii Femeilor Române care muncește cu atâta însuflețită străduință pentru stringerea fondurilor necesare zidirei. Adresându-se apoi elevelor, le spune să ducă veste părinților, că zidirea noii școli este un proiect apropiat, și că nu mai lipsese, decât câteva petricele, cari mai trebuiesc adunate.

P. C. Sa termină, adresându-se în termeni recunoscători doamnei Ciuhandu, directoara școlii și întregului corp profesoral, a căror muncă e vrednică de toată lauda, date fiind condițiile extrem de dificile în cari și-au împlinit datoria.

După terminarea festivității, publicul asistent, a vizitat sala cu expoziția lucrului de mână, care a fost o adevărată surpriză pentru toți. Admirabile umbrelute, rochii și draperii brodate madeira, perinițe, fete de masă și tot felul de lucruri fantezii, toate luate numai cu motive românești, prezentau un aspect de toată frumuseța.

Au fost felicitate călduros, maestrele, d-soarele Hermina Ciorogar și Hortensia Bogdan.

Negusători, industriași, meseriași români.

Ziarul nostru a hotărât publicarea unui tablou statistic al tuturor negustorilor, industriașilor și meseriașilor români din Ungaria.

Adresăm deci, tuturor celor interesați rugămintea să ne comunice cât mai în grabă numele firmei, orașul și strada unde se găsește atelierul sau prăvălia lor.

„TRIBUNA”

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de lipsă la: **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț.

Mare asortiment în trusouri pentru mirese. La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

Din două, ce să credem?

— Consecența „autorizatului”. —

Dl Vasile Goldiș este într'adevăr un om fericit. În conștiința d-sale toate încap și toate se armonizează. Nimic pe pământ, nici legile civile, nici ale memoriei, nici rușinea omenească elementară nu-l împiedecă a socoti astăzi negru, ceea ce ieri îi se părea că e alb. În chestiuni de principiu, în cele de persoane, în aprecierea adevărului și a împrejurărilor, totul îi este o chestiune de oportunitate și totul depinde de felul cum iar putea aranja mai bine interesele proprii. Uneori, pentru a surprinde și a forța cu orice preț norocul, se uită și pe sine!! Uită ce a scris, cum a uitat de pildă, articolul său ungurese pe care ni-l pune, împreună cu nobilul său tovarăș de arme, cu dl Vaida, încărca noastră...

Sufletul acesta elastic al dlui Goldiș, în care la un loc se ascund alandala toate vorbirile fără nici o judecată, fără nici o ordine, este un fenomen bolnav în viața noastră publică. E bine să-l urmărim mai aproape și, cu toată lipsa-i de curaj, de a iscăli, să-i fixăm oscilările continue, contradicțiile fără păreche, ca să vadă prietenii d-sale, unde vor ajunge cu dânsul și ce trebuie să creadă despre duplicitatea lui înăscută.

Avem un cas proaspăt

În „Românul” este aproape că neputință a urmări un fir de idei, în jurul cărora s'ar putea desvolta vre-o acțiune nouă. Problemele cari se agită, să discută în mod cu totul șters și după veche elizee biblice. Comitetul nu are nici un scriitor pentru organul său și a fost silit să-și împodobiască redacția cu ilustrii scriitorăși necunoscuți, aduși din suburbiile Bucureștilor. E natural deci, că tot ce apare aici fără iscălitură i-se poate atribui dlui director Goldiș și toată răspunderea îi revine.

Un subiect pe care „Românul” a căutat să-l trateze, a fost raportorul dintre ziarele noastre din Ungaria și politica din România. Putem noi să ne amestecăm reciproc în afacerile interne ale fiecăruia din noi? Aceasta era întrebarea. Și în aceasta privință iată ce scria „Românul” la 7 Mai a. e.:

„Prețindem ca presa noastră ardeleană să discute la loc de frunte chestiuni, cari agită partidele politice și opinia publică din România, ca și când și noi am fi cetățeni ai acelei stat. Și mai prețindem, ca presa românească din România să discute chestiuni de ale noastre cu același interes, cu care scriu despre politica externă ori internă a României deci, ca și când ar fi cetățeni ai statului ungar...”

Iată aici întâia minune, pe care dl Goldiș o plasează cu curaj în „Românul”, cu toate că, la timpul său, acest curaj îi lipsise, când fusese vorba de interviul dlui Carp! Se vede că ideea asta liberală îi surise dlui Goldiș, căruia-i convenea de minune ca să facă, aici în Ungaria, pe „cetățeanul din România” și să „solidarizeze” astfel cu multă maritimă drepturile de amestec reciproc între politica celor două state.

— „Mare om politic!”, ne gândeam atunci, văzând această energică opinie. Ce repede a venit însă decepția, poate știți? N'a trecut, poate nici două săptămâni de atunci și iată-l în „Românul” din 1 Iunie scriind a doua minune într-o notă oficială înfrigurată și revocând cumva silit afirmațiunile cu datoria noastră de a ne socoti „cetățeni ai statului român”. Iată-l declarând cu litere capitale tocmai contrariul:

„Tribuna insinuiască că Românul s'ar amesteca în luptele politice de partid din regatul român și ar susținea politica partidului conserva-

tor în potriiva celorlalte partide. Nu ne-am amestecat și nu ne vom amesteca nici odată în luptele de partid din România. Nu aceasta este chemarea nici unui ziar românesc din Ungaria”.

Acum, spuneți, pe cine să credem?

Onorabilii cetitori cu mintea sănătoasă și onorabilii mai ales din comitetul nostru național, cari au pus „Românul” în mâinile aceste incerte ale lui Goldiș, să binevoiască mai bine singuri să-și caute „Românul” cu cele două articole „Independența presei ardelenă” (din 7 Mai a. e.) și „Svonuri calomnioase” (din 1 Iunie a. e.). Făcându-și paralela, să vadă și să pipăie cum „Românul” și dl Goldiș fac astăzi propagandă pentru cel mai larg amestec al ziarelor noastre în trebile din România și vice-versa — și cum peste câteva zile uită, ca niște ramoliți, cari ei au scris în coloanțele autorizate și tot ei tipă că „Tribuna” caută să-i dea de ripă în România...

Genial Goldiș asta! Fără îndoială!

Iată un cap, care e bun de acoperit cu șindile, ca să nu-l ploaie și ca să nu-l țină Dumnezeu, așa senin, drept, consecvent și fără urmări mai triste.

*Mir ist als ob ic... die Haende
Auf's Haupt dir legen sollt',
Betend, dass Gott dich erhalte
So gut, so rein, und so hold!*

Artiștii noștri la Viena.

Viena, 15 Iunie.

O sărbătoare românească. Fără nelipsitul concurs benevol al vinătorilor de vorbă goală. De astădată nici una din obișnuitele coarde stridente n'a mai tulburat armonia clipelor senine. Nici sfaturi mălăiețe, nici gravitatea sfărîmării de săgeți — în pustiu. Nimic din ceea ce alcătuiește decorul unei sărbători românești.

Ne permitem totuși, a numi sărbătoare seara, în care doi tineri români și-au afirmat talentele lor în public. A fost o adevărată sărbătoare pentru noi a aplauda alături de publicul vienez rafinat și pretențios prestațiunile unor talente românești.

În seara de 14 Iunie s'a reprezentat pe scena celei de a doua opere vieneze Volksoper, piesă „Hoffmanns Erzählungen” în care roluri principale au fost interpretate de doi tineri români elevi ai conservatorului de aici. Stefan Marcus bursierul societății pentru fond de teatru în rolul lui Hoffmann a avut succes neașteptat. Publicul ales și numeros a rămas pe deplin satisfăcut de vocea plină de mlădie și dulce a tenoristului nostru. Fiorii primei pășiri pe scena unei opere, greutatea unui rol lung și de prima însemnătate în piesă au fost învinse de calmitatea și siguranța în puterile proprii ale interpretului. Un singur salt e de ajuns ca să fii consacrat de serv demn al zeiței Thalia. O falfăire din aripi. Un singur moment e de multe ori hotărîtor pentru cariera unui artist. Iar Marcus chemat a-și încerca zborul a cules laurii bine meritați. Judecata publicului vienez e hotărîtoare. Competința lui în materie de artă teatrală poate inspira ori cui încredere. Iată în ce termeni se exprimă criticul dela „Reichspost” despre reușita reprezentației. Analizând pe interpretorii rolurilor maturi pentru opera împărătească („hofopernreif”) începe cu Marcus, „care e deja azi un tenor de prima mână. O elegantă ținută de bină, un joc plin de temperament dovedesc în el pe teatralistul. Organul său din cale afară sonor și plin, cantilena sa direct splendidă”.

De asemenea înșiră între cei cu mai mult succes și pe al doilea român cunoscut publicului ardelean în destul, pe Ionel Crișan.

Pentru noi, tinerii români din Viena, a fost într'adevăr o sărbătoare aceasta. Un sentiment de mulțumire și mângăiere încerca sufletele noastre. Publicul vienez ne apreciază, Neamțul ne plătește tributul de admirație. Involuntar ne duce gândul la publicul nostru. Ce atitudine are el față de artiști? Care e soarta acelora la noi? Cum sunt apreciați? Ei-vom oare așa de cuminti ca să

știm lega soarta lor de soarta neamului nostru?... Și câte alte întrebări de aceste nu se îngrămădesc în minte, șiruiți, șiruiți. Dar ori cât de neconținut ar fi șirul acestor întrebări simt, că numai un răspuns poate veni din partea publicului nostru. Un răspuns, care stă pironit pe runtea anilor trecuți, și, care cu rostul lui sinistru va străjui și de-asupra anilor ce vin, încă multă vreme: negativ.

Nu, publicului românesc nu-i stă în putință să lege la sinul său pe artiștii săi. Societatea pentru fond de teatru se va mai răzgândi, va mai trăgăna; va pretinde „scrisori de recomandare” dela preotul ori învățătorul din satul artistului ori va mai repeta cu un amar ghimpe la inimă, ea o fată n'ar păr îmbătrînită refuzând pețitorii: „nu vă putem angaja, veniți când vom avea milionul”.

Miopul corespondent al „Românului” va mai încerca să se „poticneasce” de umbra păcatelor proprii.

Așa am pierdut și alte puteri, pe cari acum le aplaudă, în desfășurarea lor, străinii recunoscători. Nimic mai firese, nimic mai ușor. Când cineva e „hofopernreif” ușor va părăsi drumul spinos și ingrat al propagării elementelor de artă. Rolul de îndrumător prin întunec e împreună cu atâtea neajunsuri la noi Români. Să știm să legăm inima și sufletul artistului nostru de chemarea sa anevoioasă ca să nu-l poată ispiti glasul altui triumf.

Să învățăm să ne iubim artiștii.

Ruy Blas.

Procesul asasinilor lui Achim.

Azi s'a început desbaterea procesului celor doi ucigași ai șefului partidului țărănesc Achim, în fața curții cu juri din Giula.

Orașul Giula, reședința comitatului Bichș și a tribunalului este numai la o jumătate de oră depărtare de Ciaba, care e un oraș mai mare, dar țărănesc. Dimpotrivă Giula orașul rival e orașul domnilor, cu multă funcționărimă și boerime ungurească. În Giula singur clasa aceasta arată un interes deosebit procesului. Tărănimea e impasibilă; numai azi dimineată s'a văzut nițică mișcare când au sosit aderenții lui Achim, aducând cu dânsii ceva din temperamentul orașului acesta de pustă ungurească.

Des de dimineață, au sosit cu trenul 50 de țărani, dintre intimii lui Achim, îmbrăcați toți în haine de doliu. Ei au o atitudine tristă, liniștită, demnă. Au însoțit pe femea lui Achim și cele două frumoase fetițe ale lui, venite la desbatere. Tărani n'au fost admiși în sala de desbatere, numai femea și fetele lui Achim. Ei stau pe scările tribunalului și pândesc veștile din sală.

În Ciaba de altfel se crede, că în cazul când tribunalul i-ar achita pe frații Zsilinszky, ar izbucni revoltă între țărani.

Țărani cred, că a fost o conspirație la mijloc din partea domnilor, ca să-l omoară pe Achim și că băieții Zsilinszky la însărcinare au săvârșit omorul. Ei sunt deci cu multă bănuială și neîncredere în imparțialitatea judecătorilor, cari sint ei domni.

Desbaterea s'a început la ora 9.

Președintele tribunalului este judecătorul Dr. Galbory József.

Acuzații sunt aduși de doi temniceri în sală, cari stau la spatele lor. Li se ia naționalul. Zsilinszky Gábor, care a descărcat revolverul, este născut la 1888, Zsilinszky Endre la 1886. Pe-depsiți n'au fost.

Se constituie curtea. A bătut la ochi, că apărătorii au recuzat pe toți jurații din Ciaba.

Se începe interogatorul acuzaților.

Președintele: Ai înțeles acuza?
Zsilinszky Gábor: Da!

— Te simți vinovat?
 — Nu!
 — L-ai cunoscut pe Achim?
 — Din vedere numai, n'am vorbit niciodată cu dânsul.
 — D-ta ai avut un Browning, nu-i așa?
 — Da.
 — De unde l-ai avut?
 — În septembrie anul trecut l-am cumpărat, fiindcă eram afară la moșie și acolo credeam că pot avea nevoie de el.
 — Și în Ciaba îl purtai la d-ta?
 — Da, mai ales de când am auzit că nu e bine în Ciaba să umbli fără revolver, și în deosebi dacă te cheamă Zsilinszky. Îl purtam la mine ca și portmoneul și ceasornicul.
 — Fratele d-tale încă purta revolver cu sine?
 — Da, încă de când era militar.
 — Știi, că tata d-tale a fost în dușmănie cu Achim?
 — Da, astăvară Achim a ținut o dare de seamă în Ciaba și atunci l-a insultat foarte grav pe tata. Noi, i-am spus să ceară satisfacție. El n'a vrut. Povestește pe larg, cum Achim l-a ofensat pe tată-său, a spus că a comis pungășii la o afacere de parcelare și că un om l-a scuipat în față.
 — Tata d-tale a făcut vr'un demers pentru a obține satisfacție?
 — Nu.
 — Când ai citit ziarul cu insultele?
 — În ziua când a apărut.
 — La ce oră? — Scara pe la 9—9^{1/2}.
 — Ce ai făcut în urmă, d-ta și fratele?
 — Endre m'a chemat în odaia sa. Ne-am sfătuit, că mai bine ar fi, să mergem la Achim, să vorbim cu dânsul să sisteze atacurile.
 — Va să zică numai să vorbiți cu dânsul?
 — Nu v'ați înțeles să vă luați satisfacție imediată?
 — Nici nu ne-am gândit la asta.
 — Ați știut doar că Achim e o fire impulsivă, a trebuit dar să vă gândiți și la asta. Ce hotărâre ați luat în cazul ăsta.
 — Că ne vom retrage, văzând cu cine avem de a face. Noi știam că Achim e complexant câte odată cu străinii.
 — Te fac atent că înaintea jandarmilor ai mărturisit, că v'ați dus la Achim ca să-l insultați.
 — Greșală. Eram turburați atunci. Nu cred să fi spus asta.
 — La un semn al președintelui, un servitor aduce un carton gros, care-l avea unul dintre frați și o biciușcă, care o avea celalalt la sine, când s'au dus la Achim.
 — Cu biciușca asta te-ai dus la Achim?
 — Da?
 — De ce?
 — Am știut, că Dumineca, intimii lui Achim ocupă străzile și am crezut că trebuie să ne facem loc.
 — Cu biciușcă de câni nu e obiceiul să și faci cineva loc. Biciușca e pentru a insulta cu ea. Te fac atent, că la judele de instrucție ai spus, că ai luat biciușca să te aperi în cazul când Achim, v'ar ataca.
 — Acuzatul susține și pe mai departe că a luat biciușca la întâmplare. Povestește cum s'au dus la Achim. Spune că s'a întâlnit întâiu cu o servitoare pe care a întrebat-o: E acasă dl deputat? Da — a fost răspunsul. Am urmat-o apoi. Servitoarea a intrat ca să-și anunțe stăpânul.
 — După o așteptare mai îndelungată, fratele meu a bătut în ușă. — Intră! — a fost răspunsul. Am intrat. Întâiu el, apoi eu. Achim era în fața noastră în colțul odăii. Am făcut doi trei pași spre dânsul. Achim ținea în mână un baston, pe care sta rezemat.
 — La ce distanță ierați de dânsul?
 — Ca de aici la d-voastră, d-le președinte. Eu m'am prezentat, fratele meu însă nu, ci a început

numai decât: „Domnule Achim am venit la D-ta, să retractezi insultele din ziarul „Békös megyei Friss Ujság” și să încetezi campania împotriva tatălui nostru”. I-a spus-o asta foarte liniștit și neprovocător. Achim a răcnit la noi: Afară de aici! Fratele i-a replicat: Avem dreptul să vorbim cu d-ta, domnule Achim. Nu-și terminase încă cuvintele, fratele meu. Achim a ridicat bastonul și l-a lovit în cap. Fratele, a prins lovitura cu brațul și a ridicat și el bastonul și l-a lovit pe Achim. Nu știu, n'am mai văzut, dacă l-a ajuns lovitura, dar am văzut că a dat. În clipa următoare, Achim a sărit la el, l-a trântit pe pat și a început să-l strângă de gât. N'a mai putut striga. Atunci eu am strigat. Lasă-l pe fratele meu că împușcă! Nu-mi scoasesem încă revolverul, când am văzut însă, că fratele nu se mai poate nici mișca, am împușcat. Achim s'a ridicat, fratele meu încă și am plecat.

— Nu v-a oprit nimeni?

— Nu.

Ingrijirea bolnavilor de holeră.

D-rul Emil Fischer dă în „Bukarester Tagblatt” amănunte în privința chipului cum putem mai bine căuta pe bolnavii de holeră.

Deoarece, zice el, e cu puțință, ba chiar de crezut că vara asta nu vom scăpa de holeră — în Constantinopol au mărturisit-o oficial și la Constanța s'au luat cele mai aspre măsuri — nu cred de prisos a arata cum îngrijesc pe bolnavii de holeră în Indii. Celece urmează le iau după d-rul englez, profesorul Leonard Rogers din Calcuta. Pân'acuma, căutați altfel, mor 61—80%, prin căutarea lui, numai 23.3%; deci micșorează la a treia parte numărul morților.

Rogers deosebește cinci stadii la această boală, pricinuită precum se știe de un microb al holerei, în mațe:

a) O diaree prevestitoare. Lipsesc în toate cazurile rele; b) foarte multe esiri afară (în formă de fierură de orez); c) stare de slăbiciune (abia se mai simte bătăia pulsului); d) reacție (inima lucrează cu putere. În sânge pătrunde otrava în câțâmi mari); e) Rinichii lucrează prost (Rogers crede că numai fiind că lipsește apăsarea îndestulătoare în sânge).

Ingroșarea sângelui din pricina pierderii apei prin diaree trebuie împiedecată prin injecții cu apă sărată (cu aceeași proporție de sare ce are și sângele). De asemenea trebuie clistire (1/4—1/2) de litru la 2 ceasuri) de soluție de apă cu 0,95% sare, căci s'au dovedit foarte de folos. Dacă nu fac efect trebuie dat în vine (până la 2 lituri).

În privința otrăvirilor din mațe se dă hiper-manganat de potasiu. Din 15 minute în 15 minute se dă un hap de 0.15 gr. de hiper-manganat amestecat cu caolin (terra silicica) și cu vaselină și acoperit cu cheratină, ca să nu-l poată topi sucii din stomah și să-și facă lucrarea în mațe. Odată cu hapurile se dă soluție slabă de permanganat (0.1 la mie) s'o bea și treptat treptat se mai sporește permanganatul din apă (până la 0.7 la mie).

În timpul fierbinței bolii mureau înainte vreme mulți bolnavi. Rogers scapă pe mulți recindu-le sângele prin clistire reci, prin injecțiile sus pomenite în vine (la 33—30° C) prin punși cu ghiță pe cap, prin spălături reci și prin băi reci.

Spre a spori lucrarea rinichilor, trebuie să mărim apăsarea în sânge mai bine prin infuziuni de sare (0.95—1.0%) până ce bolnavul ajunge să dea 1 litru de urd în 24 de ceasuri. Digitala, strofantina, adrenalina și mai bine încă pituitarina sporesc de-așemenea apăsarea sângelui.

Ca dietă apă de orz. Albumină ori supă de carne nu trebuie date de loc! Nu trebuie dat nici opiu nici curățenii. Cautarea cu opiu (oprind toxinele în mațe) a făcut să se urce la îndoit numărul morților.

Prin căutarea lui Rogers moartea de pe urma holerei a căzut la 1/2 din ce era înainte.

Au cuvântul specialiștii!

Din străinătate.

Cucerirea Marocului. În urma evenimentelor mai recente, situația nenorocitei țări a sultanului Mulei Hafid s'a schimbat mult. De unde până acum așa zisa „penetrațiune pacifică” a francezilor era asigurată, astăzi valuri nouă frământă această țară. Între guvernul republicii franceze și cel spaniol s'a ivit un conflict destul de grav. Am anunțat și noi că Spania, în vremea din urmă, a început să trimită din ce în ce mai multă armată în Maroc. Împotriva acestui act al Spaniolilor, cari de patru sute de ani sunt într-o continuă luptă cu maurii, Franța a ținut să protesteze, simțindu-se jignită în interesele ei. Franța susține, că în urma conferinței puterilor europene la Algeziras, ea singură are dreptul să liniștească și să facă ordine în Marocul zbuciumat atât de des de răscoale și contra-răscoale. Guvernul francez mai aduce în sprijinul dreptății sale și o convenție secretă făcută după 1905 cu Spania, prin care guvernul spaniol să legătura că nici odată nu va trimite armată în Maroc, fără consentimentul Franței și în schimb, guvernul francez ori când poate să „opereze” în Maroc, anunțând numai pe Spaniolii.

Această convențiune secretă se pare a fi călcată de prim-ministrul Canaleias, din care pricină ziarele franceze i-au adus cele mai mari atacuri.

Canaleias se apără cu aceia că el numai pentru apărarea cetățenilor spanioli dintr'un anumit ținut care amenință cu răscoală a mobilizat un mic corp de armată.

Din pricina aceasta cele două guverne, francez și spaniol, au întrerupt legăturile diplomatice și în amândouă țările s'a pornit o strânsă agitație ziaristică. Guvernul francez a mobilizat și pe sultanul Malei Hafid, făcându-l să protesteze în privința amestecului spaniol și să amenințe cu o nouă conferință a puterilor europene.

Se pare că acest conflict va produce iar o agitație europeană, ca cea de pe vremea conferinței dela Algeziras în anul 1905.

Dinastia de Braganza surghinuită. Astăzi adunarea constituantă a Portugaliei va proclama republica și în aceeași vreme, dinastia de Braganza va fi declarată de surghinuită pentru totdeauna de pe teritoriul portughal. Această hotărâre a constituanței se va aduce la cunoștință publică prin afișuri lipite la toate colțurile de stradă.

Muntegrul și Turcia. Guvernul muntegrean, a protestat înaintea reprezentanților puterilor străine din Cetinje, față de procedul Turciei, care mobilizează neconținut armată la hotarele Muntegrului. Chiar și regele Nichita a declarat, că dacă Turcia nu-și retrage armata dela hotare, con-

Dr. Balázs Emil
 Institut pentru consultațiuni medicale,
 TIMIȘOARA. Városház-utca 14.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.

Pentru boli cronice separat (Curarisire specifică), consultațiunii dela 10—12 ore a. m. Consultațiunile le execută Dr. Kálmán Róth.

Celor din provincie, cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

sideră acest act ca o provocare, în urma căreia războiul ar fi inevitabil.

Arestarea unui general portughez. Din Lisabona se anunță: generalul în retragere, Abel Campos, a fost arestat ca conspirator. Ziarele spun că Spania a ordonat arestarea mai multor șefi regaliști portughezi.

Ministrul de interne s'a întors Vineri la Lisabona, după ce a inspectat punctele de graniță unde se spunea că grupuri regaliste erau gata să năvălească în Portugalia.

— **Comisie militară la granița turco-munte-negreană.** În cursul săptămânii viitoare, o comisie militară va pleca la granița turco-munte-negreană, spre a procedea de acord cu ofițeri munte-negreni, la rectificarea punctelor litigioase.

După informațiile Porței, guvernul a primit din partea puterilor protectoare o nouă comunicare că puterile sunt decise în principiu a permite numirea de cadii în Creta, chiar în contra voinței cretanilor, dar puterile întreabă dacă expediția acestei chestiuni este urgentă.

INFORMAȚII.

ARAD, 19 Iunie n. 1911.

— **Buletin meteorologic.** Institutul meteorologic anunță pentru mâine vreme caldă, cu eventuale ploii în părțile apusene. Prognor generală: vreme caldă. Temperatura la amiază a fost 24.1 ° Celsius.

— **Știre personală.** Veneratul fruntaș din Banat, dl Ilie Trăilă, directorul băncii Oravițana din Oravița, a petrecut ieri și azi în Arad.

— **Foi pentru popor.** Un domn V. Crișan publică în „Olteanul” din Făgăraș câteva recenzii asupra stării triste a Românilor din Bihor. În articolul său citează și din „Tribuna” (singurul ziar se interesează dinadinsul de poporul din Bihor) și ajunge la concluzia că biblioteca populară a „Asociației” umple un gol mare și face de prisos un organ popular. Iată ce spune dl Crișan:

«Apoi înființarea unei foi, care să apară zilnic și care să fie organ popular, eu o țin de prisos. Avem stătea foi românești săptămânale menite pentru popor, ca «Românul» (nr. popular), «Albina», «Libertatea», «Poporul Român», «Olteanul», «Gazeta Transilvaniei», «Foaia Poporului», «Tovărășia» ș. a.»

De „Tribuna Poporului” nici nu se face pomnire. În schimb se recomandă numărul popular al „Românului”. Ah da, ce lectură prețioasă și instructivă pentru popor ar fi injuriile scrise la adresa noastră publicate în nr. popular al „Românului”.

Ar fi... dacă poporul nostru ar fi lipsit de bun simț și s'ar mulțumi cu o gazetă care cuprinde numai vorbe urite și murdare. Aceasta o știe mai bine „Românul” autorizat care cu numărul său popular n'a putut pătrunde decât în câteva colțuri tainice ale caselor noastre țărănești.

Balotagiile din Austria. Măine Marți, au loc în Austria balotagiile în aproape 200 cercuri electorale. După ce pactul încheiat între creștini-sociali și liberalii germani n'a reușit, se poate prevedea că partidul creștin-social nu-și va recâștiga decât puține dintre mandatele pierdute.

În general se crede că partidul creștin-social va pierde vre-o 15 mandate, iar liberalii germani vor câștiga vre-o 20, ajungând astfel cel mai puternic partid parlamentar.

— **Profeție și realitate.** O telegramă din Paris aduce știrea că un pacient a împușcat pe celebrul chirurg Guinard în curtea spitalului Hotelului Dien. Cercetând lucrul la suprafață își face impresia momentană că va fi de-

sigur un nebun, care apucat de furie s'a repezit asupra medicului și l-a omorât într'un moment când acesta își va studiat clientul din necondiționată apropiere. În realitate însă acest omor e o răsbunare pentru operația făcută acestui om cu câteva luni în urmă. Bietul om avea ceva meteahnă internă supunându-se unei operații a rămas sluit pe toată viața, din cauză că-i alterase nește organe interne cari nu erau în nici o legătură cu boala lui. Cu toate acestea după „rușinoasa operație” — cum spune ucigașul — el a rămas de risul lumii, s'a divorțat și de nevastă și-acum e pe drumuri.

Citind știrea aceasta îmi aduc poate fără voie aminte de celebra comedie a scriitorului G. Bernard Shaw, „Doctor's Dilemma”, a cărei crudă ironie sbiciuitoarea gărgăunilor celebrității chirurgicale, a fost primită cu cionmagul de medicii din toată lumea și contra cărei sau aranjat manifestații cu duimul, mai acum de curând una în Montreal, servind motiv de ilaritate atât pișcăciosului autor cât și lumii civilizate, care din aceste manifestații a înțeles adevărul comediei care cu toată satira plastronată, se mișcă în cadrele realității. Și gândindu-mă la revolta hazlie a scriitorului care pledează contra medicilor Enfer de mania de a măcelări oameni, găsesc o legătură între fapta ucigașului din vorbă, care cu patima unui adevărat spaniol, a transpus revolta celuită în cuvinte de genul lui Shaw, în câteva cartușe de revolver.

Desigur acesta e cel întâi memento pentru lumea medicală care din resensul tănuț până acum al publicului, va înțelege că a sosit vremea să abandoneze un tratament care a ajuns de mult odios. Căci nu odată auzi plânsori de felul acestor... „I-au omorât doctorii” sau ceva asemănător.

Nu e deci de mirare că teama de medicii casapi cucerește tot mai mult teren, iar cei cari dau dovezi că pot vindeca și fără operație sânt aproape îndumnezeiți, căci în definitiv un bolnav când vine cu o plânsoare la medic își depune viața în mâinile acestuia — fără să-și dea seamă ce va eși pe aci pentru el — cu toată că medicul declină orice responsabilitate, rămâne totuși responsabil în fața opiniei publice.

— **Examenul de maturitate din Făgăraș.** La gimnaziul de stat din Făgăraș examenul de maturitate a avut loc la 9 Iunie a. c. S'au supus și 5 Români, dintre cari a eșit cu foarte bine: Dumitru Negrea, cu bine: Virgil Solomon, matur: George Barbat, iar doi au fost relegați până în Septembrie.

— **Manifestație la procesiunea catolică.** În Fabriano, Italia, s'a produs cu ocazia procesiunii de Joia verde, o manifestație de stradă îndreptată contra clerului. Manifestanții au atacat mulțimea, ce forma cortajul, a luat praporii, i-au rupt în bucăți, mângînd icoanele, iar în urmă au atacat preoții, cari serveau, trântind la pământ pe episcop. Toemai la timpul suprem s'a prezentat o companie de soldați cari au restabilit ordinea și au luat sub scut pe preoți împreună cu episcopul lor.

— **Romanul „Das hohe Lied” confiscat în Londra.** Traducerea romanului „Das hohe Lied” a lui Sudermann a fost confiscată la ordinul prefectului de poliție din capitala Angliei. Totodată s'a interzis vinderea romanului în nemțește. Cazul acesta a produs mare consternație între scriitori, deoarece menționatul roman, nu calea legile morale.

x Din scrierile detectivului „Sherlock Holmes” au mai apărut următoarele volume: Ucis în noaptea nunții, Hondini, frângătorul de fiare, O căsătorie misterioasă, Miss Ruth, demimondena, Calea către zei, Sfârșitul lui Barbă Albastră, În mâinile Maffiei. Fiecare volum este absolut complet și se află de vânzare la toți ibrarii și la editorul Ig. Hertz, București. Prețul unui volum 40 filleri, 10 volume 3 cor.

x **Noutăți de ridicul, geante de mâni, cofere, articole de sport, rachete pentru tenis, bile și nețua, fotbal, mingii, bastoane, parfumuri, apă de Coloniri apă de păr, praf de dinți, săpun, perii, pieaptenc și articole de modă se află cu prețuri moderate la Hegeđüs Gyula, Arad Andrassy-tér 15.**

x S'a deschis Filiala neîntrecutei fabrici de ghete anatomice Moskovits. Arad, Piața Libertății Nr. 18.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I în fața palatului administrativ (comitatului)

ECONOMIE.

Societatea »Dacia-Traiană«.

București, 16 Iunie.

Sunt aproape 18 ani de când s'a înființat în București o societate cu caracter cultural, absolut inofensiv în privința politicii de stat, cu numele „Dacia Traiană”.

După cum se poate constata din statutele sale i-s'a dat o nouă organizație cu caracter cultural, economic, ajutor reciproc și binefaceri: scopul suprem la care tinde să ajungă această instituție. Avem deplină încredere că întreaga presă poate veni în ajutorul acestei societăți, în ceia ce privește câștigul moral, facem dar un apel călduros pentru concursul binevoitor al întregii prese române, aducând la cunoștință publică, că potrivit art. 4 din statut, am înființat o „agenție de plasare” care să se ocupe de toți aceia cari gonți de soarte sunt nevoiți a părăsi vatra părintească, unii pe timp determinat, alții pentru totdeauna.

Credem că îngrijind de ei să-și găsească de lucru și să-și completeze noțiunile de cultură și educație, societatea va contribui cât de cât la salvarea și înălțarea neamului românesc.

S'a constatat cu multă părere de rău și durere de inimă, că din cauza mediului și blândetei legilor de aici, mulți Români transilvăneni își schimbă caracterul de multe ori uită cine sunt, își ascund până și originea lor, ba unii devin străini ce totul de aspirațiile unui bun Român și se contopesc cu aceia cari s'a devenit Români numai spre ași face afaceri materiale ca și cum acești Români prigonți de soarte ar fi venit aci în țară numai spre ași umplea punga și sătura stomacul, ba ce e mai ridicol, unii cred că n'ar putea trăi aicea decât ascunzânduși originea.

Se înșală însă, ca dovadă că mulți tineri fiind în serviciul statului își completează studiile nesupărați de nimenea. Dar se cer două condițiuni esențiale unui Român din Transilvania; 1. să nu agite contra statelor cu care România liberă trebuie să trăiască în armonie și 2. să nu facă politică de partid, dar să fie bun Român, să-și iubească patria și să nu-și uite originea lor.

Societatea „Dacia-Traiană” își deschide porțile numai la asemenea Români. Dacă am început cu Agenția de plasare este că ne-a fost dat să vedem scene dureroase și îngrozitoare.

Așa bunăoară, am văzut copile venite cine știe din ce nenorocire familiară spre a-și căuta muncă, dar nici n'apucau a se da jos din tren și vânzătorii de carne omenească dădeau navală a-le ademeni sub mască că le duce la cutare stăpân, în realitate erau duse în localuri de corupțiune, unde erau desonorate. Foarte mulți Români transilvăneni vedeau aceste lucruri scandaloase, dar rămăneau nepăsători. Rugăm dar presa română, să ne dea acest binevoitor concurs, a face ca să ajungă la cunoștința tuturor scopul binefăcător al societății „Dacia-Traiană” care își are sediul — Agenția, și o bibliotecă populară — în str. Atelierului nr. 10 imediat în apropierea Gareii de nord, ca fiecare să știe înainte de a pleca de acasă, să avizeze societatea prin o cartă poștală și să puie în cunoștință (societatea) despre locul ce caută. Căci e dureros, să vezi cum acei cari vin la București spre ași căuta o ocupațiune, dându-se jos din tren nici nu știu măcar încotro s'apuce, orașul fiind mare, pe când astăzi pot veni cât mai mulți bărbați și femei, în loc să mai ia drumul Americii și al Germaniei, societatea va îngriji frățește de toți, să capete de lucru și stăpâni.

Societatea „Dacia-Traiană” va rămânea adine recunoscătoare întregii prese române.

Societatea „Dacia-Traiană”.

BIBLIOGRAFII.

„Noua Revistă Română” de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru a apărut cu următorul sumar:

Noutăți: Rezolvarea conflictului sinodal. — O scrisoare adlui Dr. C. I. Istrati.

Cestiuni actuale: C. Rădulescu-Motru. Poezii abstractivi și poezii sensoriali după d. Dulu Zamfirescu.

Științe sociale: Const. Sp. Hasnaș. Morala anarhistă.

Cărți noi: Dr. Gheorghe Alexici, profesor la Universitatea din Budapesta. Influența culturi germane între Români.

Școlare: Pană Popescu. Coferițele didactice al institutorilor și învățătorilor.

Literatură: Emil Isac. Intr'o cafeana.

Insemnări: Lecțiile dlui profesor A. D. Xenopol. — Antisemitismul în Franța. — Producțiile conservatorului. — O noapte la Ambasadori.

Revista revistelor: Viața românească. — Revista generală a învățământului. — Le monde. — Revue contemporaine. — Memento.

La Librăria „Tribunei” să află de vânzare losuri dela „Reuniunea Femeilor Române”. Bucata Cor. 1 + 10 fileri porto. Recomandat 35 fileri.

Tablourile lui Grigorescu în Arad.

La Librăria Tribunei se află de vânzare 20 de reproduceri după tablourile celui mai mare pictor român Grigorescu.

Fiecare tablou costă cor. 2-50 + porto poștal. Mărimea e (cu carton cu tot) 30 cm. lățime și 40 cm. lungime.

La Librăria Tribunei din Arad, se pot căpăta

propise (corecte)
de examen.

100 bucăți Cor. 1-20 + 20 fil. porto postal. Tot aici se pot comanda și cărți pentru premii școlare cu rabat convenit.

POȘTA REDACȚIEI.

C. P. M. Adresa nu o cunoaștem nici noi. E în călătorie.

I. M. (Ciaba). Neputându-se vinde toate lozurile, fagerea loteriei organizate de Reuniunea femeilor române din Arad s'a amânat până la toamnă.

Mai multora în C. Nu putem da loc disensiunilor dintre d-voastră. Cazurile ce ne denunțați sunt ireproabile, dar am deschide o ceartă ziaristică, publicându-le. Și slavă Domnului, ceartă avem destulă.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografic, Nichin și 1912.

BEISZ
MIKSA
fabrică de
MOBILE

în

Oradea-mare-Nagyvárad

Calea Rákoczi-ut No 14.
(Lângă Apolo).

Caut un bun

viticultor-pomolog

pricepând și grădina zarzavat la via mea lângă Ploești (România). Să fie căsătorit, fără copii și bun gospodar.

Ofer 100 coroane lunar, casă, lemne și lumină. Adresa pentru oferte: Gogu Stefanescu, Câmpina (România).

Anunț:

Se caută un bucătar ori bucătăreasă la Seminarul diecezan din Arad. Reflectanții să se adreseze la direcțiunea seminarială.

GRUBER DEZSŐ
magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.
Cluj-Kolozsvár,
Colțul străzii Wesselényi și Szép,
vis-à-vis cu hotelul »Fészl«
Noutăți în pălării de domni și copii, albituri, cravate și totfelul de articole.
Prețuri solide!
Serviciu conștiințios!

FABRICA DE BRÂNZĂ TRANSILVANIA
* CLUJ *
PIAȚA SZÉCHENYI, (CASA RÉGENI).
Recomandă fabricatele sale, calitate bună:
Brânză săcuiască 1/10—1/4 kg. în burduf
Brânză săcuiască 1—2 kg. în burduf
Brânză săcuiască 4—10 kg. burd. mare
Brânză săcuiască 5 kg. în lemn
Brânză săcuiască 10—15 kg. în lemn
Caș de Cluj format de țigle, pe lângă prețurile cele mai moderate.
Catalog gratuit.

Leon Tolstoi.

38

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

El se sculă de pe fotoliu și începu să alerge prin odaie, urmat de Tikhon care-i prezenta hainele una câte una.

Față de această stăruință a tatălui său, prințul Andrei începu să expună planul viitoarei campanii. El vorbi la început cu moliciune, dar animându-se din ce în ce și trecând, după obiceiul său, din rusește în franceză, povesti că armata de 90.000 de oameni avea drept țintă s'o neliniștească pe Rusia, pentru a o atrage în războiu; că o parte din această armată trebuia, dimpotrivă, să se unesacă cu trupele suedeze la Stralsund, în vreme ce două sute douăzeci de mii de Austriaci și o sută de mii de Ruși, vor opera în Italia și pe Rbin, iar alți cincizeci de mii de Ruși cu cincizeci de mii de Englezi vor face o descindere la Neapole: în total, o armată de o jumătate milion de oameni aveau ca scop să-i incojoare pe francezi din toate părțile.

Bătrînul print, în tot timpul acestei povestiri nu manifestă nici un interes, ca și cum nici n'ar fi ascultat, ci urmă să se imbrace plimbându-se prin odaie. Din când în când îl intrerupea pe fiul său:

— Și când are de gând să nască?

Apoi scuturiind din cap în semn de musturare adăogă:

— Urmează, urmează...

Printul Andrei surise:

— Eu unul nu aprob din toată inima acest plan. zise el, ei n'am făcut decât să-l expun așa cum este. Napoleon își are și el, desigur, planul său, care nu e inferior muoă.

— Eți bine, fiule, nu mi-ai povestit nimic nou. Du-te, du-te în sufragerie.

Și bătrînul printe să îngâne — dus pe gânduri — o frîntură de cîntec.

XXIV.

La ora exactă bătrînul print ras și tuns, intră în sufragerie unde-l așteptau: noră-sa, printesa Maria, dra Bourrien și arhitectul Michail Ivanovici, care, print'un ciudat capriciu era admis la masă, cu toată neînsemnătatea situației lui.

Bătrînul print care ținea la distincțiile sale sociale și care invita arareori la masa lui pe înalții demnitari ai provinciei, voi să arăte, admitându-l pe Michail Ivanovici, că toți oamenii sunt egali. În sufrageria înaltă și spațioasă, ca toate încăperile acelei case, un „maitre d'hotel”, cu un șervet pe braț, cerceta serviciul, făcând semne lacheilor și privind fără încetare, cu chipul neliniștit, pendula și ușa pe unde trebuia să intre prințul.

Bătrînul print intră în mers ușor și vesel. În clipa aceea pendula suna ciasurile două, și în salon, o altă pendulă cu timbrul mai unduios, sună și ea de două ori. Prințul se opri și ochii lui vii se plimdară peste toți asistenții, fixându-se apoi pe mica printesă.

El o mângăie ușor pe păr, apoi, cu o mișcare stingăce, o bătă peste obraji.

— Sunt fericit, foarte fericit, și privind-o încă odată țintă drept în ochi, el se îndepărtă zorit și se așeză la locul său.

— Sezi, sezi și dta Michail Ivanovici.

El arătă noră-sii un loc lângă dânsul. Valetul aduse un scaun.

— Oh! oh! făcu bătrînul privind la talia rotundă a micii printese, v'ati grăbit... nu e bine.

El rînji cu răceală.

— Trebuie să umblii, să umblii cât mai mult, cât mai mult, adăogă el.

Mica printesă nu asculta ori nu voia să înțeleagă și părea cam tulburată. Printul îi ceru vești despre tatăl ei, și tinăra femeie începu să vorbească și se suridă. El o întrebă despre prietenii lor comuni; ea se ieălzea din ce în ce mai mult și îi povesti svonuri de prin saloane. Pe măsură ce ea se anima, prințul o privea din ce în ce mai aspru. Și deodată, ca și când ar fi studiat-o în deajuns, se întoarse către Michail Ivanovici:

— Ei bine! Michail Ivanovici, lui Bonaparte al nostru o să-i meargă cam prost, ce? Prințul Andrei imi spune (el vorbea totdeauna de fiul său la persoana a treia) că va fi atacat de forțe enorme; și dta și eu care ne băteam joe de el!

Michail Ivanovici care nu-și mai aducea aminte să-l fi atacat vre-odată pe Bonaparte, dar care pricepea că preambulul acesta era necesar pentru intrarea în materie, se uită la tinărul print fără să știe ce o să mai iasă de aici.

— E un mare tactician, spuse prințul fiului său arătând pe arhitect.

(Va urma).

„TIMIȘIANA”
inst. de credit și econ. în Timișoara.

CONCURS.

Se publică concurs pentru **2 practicanți**, la institutul de credit și economii „TIMIȘIANA” din Timișoara, cu salariu anual de Cor. 1000.— plătit în rate lunare anticipate.

Recerințele sunt: absolvarea unei școli superioare de comerț cu examen de maturitate și cunoașterea în vorbire și în scris a limbilor română, maghiară și germană.

Ofertele sunt a se adresa până la **1 August a. c.** direcțiunii institutului, iar posturile se ocupă imediat după alegere.

Timișoara, 17 Iunie 1911.

Direcțiunea.

„CODRUL”
instit. de credit și economii societate pe acții în Buteni (Körösbökény.)

CONCURS.

Publicăm concurs cu termen până în **30 Iunie**, pentru un practicant la institutul nostru.

La concurs se admit numai absolvenți de școli comerciale care vorbesc și scriu bine românește și ungurește. Petițiile scrise de mână proprie trebuie înaintate până la termenul de mai sus. — Remunerația alesului pe un an de probă este 1000 cor. solvită în rate lunare anticipate.

Buteni, în 29 Maiu 1911.

Direcțiunea.

Krämer Károly
strungar
Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

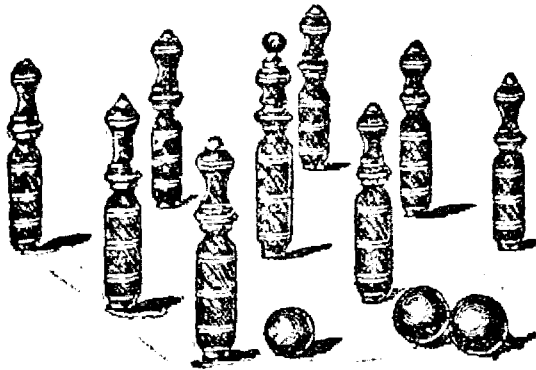
Ține în depozit în abundență mare totfelul de articole pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiecte admirabile.

POLACSEK HENRIK, strungar artistic
Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Lingnum-Sanctum, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum bile, dacuri pentru biliard, șahuri, domino, rame p. ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în interpretare totfelul de reparații în branșa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

LUCZA JÓZSEF
atelier chimic p. curățitul hainelor
Szeged, Laudon-u. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor bărbătești femeiești de copii și preoțești, postav, de mobile, haine de doftu etc. Mai departe primește curățirea penelor de pat, cu mașina prin ce își redobâdesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf. Comandele din provincie se efectuează imediat.

Cei-ce sufer de vătămătură să se adreseze, fie și în scrisoare la
Hercz Sándor, Szatmár,
Deák-tér 2. sz.

specialist în bandaje, care trimite și în cazurile cele mai neglijate bandajul recerut.

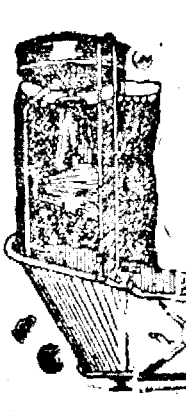

Comandele prin scrisori se fac pe lângă cea mai mare discrețiune, și se trimit conform usului de expediție.

Specialități de gumă duzina 2—4—6 cor. cu portul poștal.

Saska Sándor tinichigiu
Brașov—Brassó, Vasut-u. 28.

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări pentru zidiri,

lucrări de tinichea, înfrumusețări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmă turnat pentru ornament, precum și pentru firme, vane de scaldat în toată mărimea, ș. a.

Toate comandele se execută prompt și cu punctualitate.

Ciobotari, ATENȚIUNE! Pantofari
AUREL BRINZAY
fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18.

Pregătește totfelul de unelte pentru ciobotărie și pantofărie.
Catalog trimite gratis

JOHAN GENSTHALER
giuvaergiu și ciasornicar,
în Orăștie. Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Să fac orice reparații de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. — Serviciu conștiințios. —

Iosif Haas
zugrav de biserici în
Nagyszeben—Sibiu—Saggasse No 13.

PRIMEȘTE:

și ia în interpretare zugrăvirea de biserici, în tot stilul, împodobirea lor, pictarea altarelor și icoanelor sfinte precum și lucrări de aurărie.

Execuție splendidă.

Inst. de zugrăvire artistică. Comandele se execută cu cea mai mare specialitate. La cerere face schițele necesare, iar la angajament merge în persoană.

Prețuri moderate.

STEIN MIKLÓS
— fabrică de tăiat pile —
Oradea mare — Nagyvárad.
Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comerțanților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

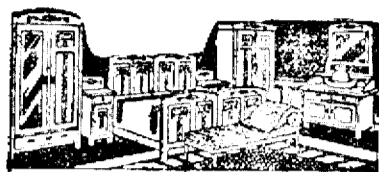
Lemnăria și fabrica de mobile din Ungaria de sud.

(Délmagyarországi fapengmunkáló és bútorgyár).

Timișoara

Fabrica: Elisabetin, Hattyu-u. 23.

Depozitul: Josefín, Kossuth-u. 17.

Avem în depozit: mobile p. dormitor, sufragerie, salon și locu-ințe garçon, lucrate în atelierul nostru, apoi garnituri de piele precum și mobile de aramă, executate după cele mai moderne și nouă cerinți. —

Comandele se efectuează grabnic și conștiințios, pelângă garanță demnă de toată încrederea. Prețuri convenabile.

Urmașul lui Gustav Novák

pălărier

și magazin de modă bărbătească

Timișoara-Josefin

Strada Ludovic Kossuth No 17.

Cel mai mare magazin de

pălării moderne

pentru domni și copii, precum și

în articole de modă bărbătească

și chipie pentru uniforme cu prețurile

cele mai moderate și serviciu prompt.

S'a deschis

Arad, Piața Libertății No 18.

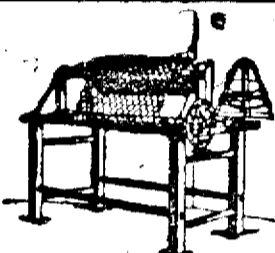
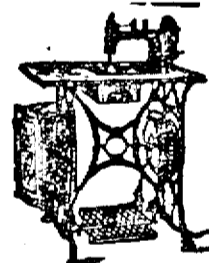
Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat de nou, unde primește comande și **reparări de lucruri** ce aparțin în branșe precum mașini de cusut, de scris, biciclete și gramofone etc. Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de :

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente în

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele sale.

PRIMLUCRĂTOR MIJLOCEȘTE.

Recomandă și mașini pentru împletitul de sârmă.

Catalog de prețuri gratuit și franco.

PREMIAT LA ȘASA EXPOZIȚII.

Barabás Gergely

sculptor

în Marosvásárhely.

Pregătește pelângă garanție, dușumele artistice, fără crepături și scutite de putreune, statuete, paravane din gips și asbest, tincueli cu cement și terezo plafoane din asbest, decoruri ex- și interne pentru edificii, din gips, cement, piatră și teracotă, iesle, bazine, din cement și beton, scări, ornamente pentru grădini și grote artistice, fântâni săritoare, știucături pentru boltiturile caselor. Lucrări bisericesti, cum și — statui după fotografie sau original. —

Crocsé Ferencz

proprietarul unei mine de peatră din Gödemesterháza.

Atelier de pietrărie și monumente în Marosvásárhely, Kalvária-u. 6.

Are în depozit monumente sepulcrale din marmor, granit și sienit, dela cele mai simple până la cele mai somptuoase, pregătește de asemenea orice lucrări pentru edificii și cavouri familiare.

Prețuri ieftine și servicii prompt.

Planurile se execută gratuit.

Atelier modern.

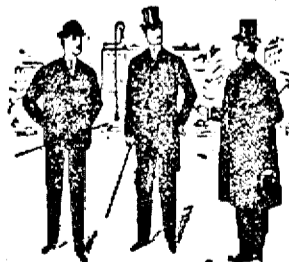

Prăvălie nouă. Prăvălie nouă.

Mészáros Károly,

croitor pentru domni

Kolozsvár, Szentegyház-u. 6.

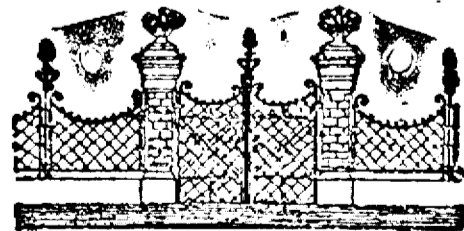
Iși recomandă depozitul bogat asortat cu stoffe din țară și străinătate, lucrează totfelul de haine bărbătești la ultima modă, croi modern, serviciu prompt, lucru ireproșabil și prețuri moderate.

Klein István

Prima fabrică cu instalație electrică de împletituri de sîrmă, coarde (ma-drate) de oțel pentru patură și sate etc.

== Szeged, Kelemen-u. 4. ==

Telefon No 242. — Fondat în anul 1840.

1 m. de sîrmă pentru gard delă 30 fileri în sus.

Fabricatele sale în privința durabilității și a execuțiunii bune, concurează cu orice fabricate de acest soi. — Serviciu conștiințios. :- Prețurile sale sunt cele mai ieftine. :- Cu prospecte și cu catalog de prețuri la dorință servește gratuit. Să fiți atenți la firmă.

EDUARD LEXEN

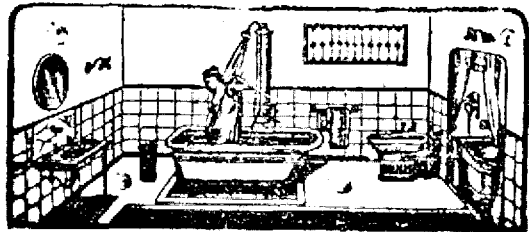
tinichigiu și antepriază de instalațiuni

BRAȘOV, Strada Lungă No 29.

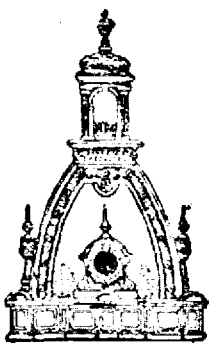
TELEFON No 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelisuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apeducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiinșios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din loc și jur, că am înființat în **Arad, Józseffőherczeg-uf No 9, un**

nou institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi

bine aranjat și corăspunzător cerințelor moderne de azi
Praxa câștigată pe acest teren în capitală și alte orașe mai mari ale țării, sunt în stare să îndeplinesc toate condițiile celor mai gr. pretenziuni. Asigur onor. mușterii pelângă serviciul prompt și ef. ptuirea — cu prețurile cele mai ieftine.

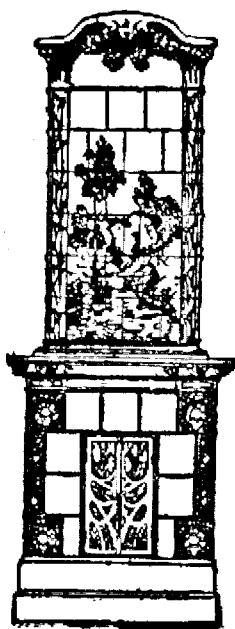
Rog binevoitorul sprijin, al on. public

Cu stimă:

EUGEN JUNCAN.

Comandele din provincie se efeptuiesc prompt.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în **Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin** înregistrat și provăzut cu **cuptoare din țară și străinătate**, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurînd-ul tot odată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

ABONAȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI

„TRIBUNA POPORULUI“

FOAIE POLITICĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Abonamentul:

Pe un an . . . 4 Cor. | Pentru România și America:
Pe un jumătate an 2 Cor. | Pe un an . . . 10 Cor.

Administrația: Arad, Strada Deák Ferencz 20.

In 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a văpsitorilor auritorilor și lustruitorilor diplomă. —

Taferner Antal

auritor de bisericii și saloane
Versecz, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransa aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice icoane bisericesti. La dorința pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provincie merg pe — — — speșele mele proprii. — — — Execuție promptă. Serviciu conștiinșios.

= Atelierul de fotografariat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
— (Lângă farmacia lui Hintz). —

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

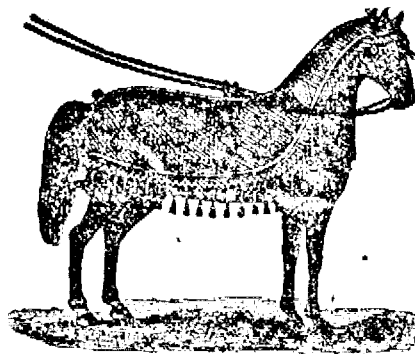
Friderich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —
— salăm și cărnățarie —

în Nagyszeben—Hermannstadt
— Jungenwald-strasse No 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cărnați de cea mai fină calitate, șunci, salamă, pariser, cărneței de hrean și frankfurt, caș de ficat, sarfaladă, etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vanzătorii primesc rabat. Comandele din provincie se efeptuiesc prompt, atât la expeditia cu poșta cât și cu trenul.

Milan Jorgovits

curelar, șelar și fabricant de geamantane în
Timișoara-Centru
Strada Jenőherczeg-u. 14.
— (Lângă muzicantul Braun). —
(Temesvár - Belváros).

Recomandă în atenția onor. public din localitate și jur, magazinul său bogat asortat în hamuri și tot ce e de lipsă la călărit, apoi geamantane și geante de diferite calități.

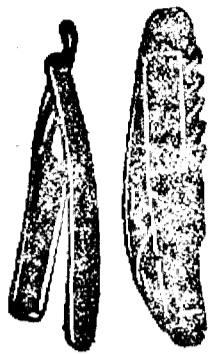
Mai departe recomandă bățurile, căpeștrile și biciurile în cel mai favorabil preț. — Reparările se fac repede și la timpul cerut. — Comandele se execută prompt.

Márton Tamás

atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și fabricare de cuțite în Marosvásárhely, Piața Petöfi-tér No 1.

Se recomandă pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a șase brice, barbierilor le socotesc taxa numai — pentru cinci. —

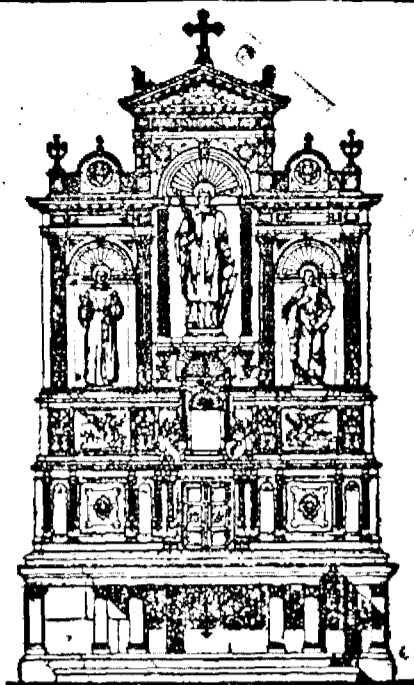

Cel mai mare institut de industrie artistică bis. din Ungaria.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz
sculptor și arhitect de altare

Budapest, X., Köbányai-ut 53. (Lângă stațiunea locală a tramvaiului electric)

Efectuează totfelul de mobilier de biserică, precum: Iconostase și altare; statui de piatră și lemn; amvoane și scaune de spovedanie; sicriul domnului, grota Mariei de Lour; cristelnițe, icoane de stațiune; sculptură în relief sau pictură; străni; pictură de biserică și atare etc. Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorește. Preț-curent, proiect de buget și planuri gratuit. Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc oriunde pe cheltuiala mea proprie. — — — Prețuri moderate. — — — Condiții de plată favorabile.

Telefon 557.

Telefon 557.

Profesorii și instructorii de muzică primesc favor — cuvenit. —

Cataloage ilustrate la dorință se trimit gratuit și porto franco. —

Petrof Antal succesor Wonka József

fabrică de piane cesar regale în Timișoara-Josefin, Str. Szilágyi No 13. Magazin în Hunyadi-ut No 16.

Liferează:

PIANE și PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și execuție promptă.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă **ghete americane și franceze**

cusute cu mâna în atelierul propriu — precum și —

ghete gata

f. moderne p. bărbați, femei și copii.

galoși, ghetă comode și p. gimnastică. — Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghetă și creme excelente.

Ghetele pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. — La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Avis! Domnilor fabricanți și particulari le aduc la cunoștință, că am edificat o

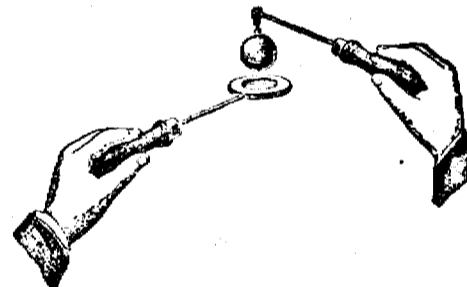
tornătorie artistică pentru metale SIBIU, Strada Margaretha Nrul 18.

Prin practica mea bogată câștigată în țară și streinătate mă aflu în plăcuta poziție să pot satisface oricărei cerinți de brânse, în bronz, messing, ținc, cositor, aramă, după desemn ori după modele vechi.

Andrei Paksa,
Sibiu — Nagyszeben.

Serviciu prompt!
Prețuri ieftine!

In atenția susținătorilor de școale.

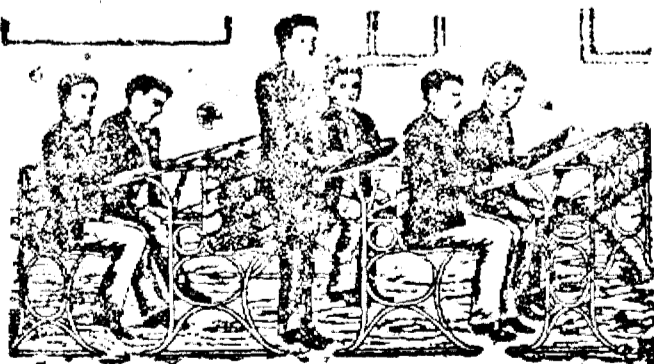

Requisitele obligatoare pentru școalele confesionale în cadrul legii XXVII, § 15 din 1907, se pot cumpăra mai avantajos dela

Hábel Mátyás Géza

fabricant de revizite școlastice

Budapesta, VII., Vas-utca No 7.

Cele mai moderne **mobilier de fier și aramă** și cele mai practice **bănci igienice de școală** și mobilarea locuințelor, hotelor, spitalelor și

școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

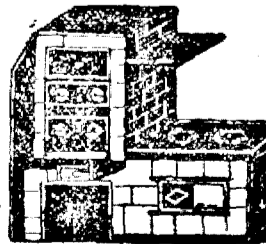
CARL GÜRTLER

lăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIU Str. Elisabeta 26

se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales

LA ZIDIRI NOI.

Lucrări ornamentice, precum piatră grilaj, grilaj la morminte și galerii, se pregătesc conform gustului în modul cel mai succes. Paratonere și montarea lor. Instalațiuni de apă ducte, closete, baie, introducere electrică executate cu măiestrie.

Reparaturi se primesc. Mare magazin de căminuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior.